

Секція: Педагогічні науки

Бабаліч В. А.

канд. пед. наук, доцент кафедри теорії та методики

олімпійського і професійного спорту

Кіровоградського державного педагогічного

університету ім. Володимира Винниченка

Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту

Розмірковуючи про компетентність, її значення у підготовці сучасного фахівця розуміємо, що сьогодні продовжується пошук універсальних підходів до розв'язання означеної проблеми. Компетентнісний підхід – це вимога сьогодення, тенденції та закономірності освіти, це також сучасне розуміння результатів навчання. Компетентнісний підхід в освіті передбачає формування та розвиток ключових і предметних компетентностей про це наголошують Н. Бібік, І. Зімня, О. Пометун ті ін.

Законодавчі документи, які встановлюють основні правові, організаційні засади функціонування системи вищої освіти визначають, компетентність, як динамічну комбінацію знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [2].

У 2016 році ухвалено Європейську стратегію 2020, де компетентність розглядають як «доведену здатність використовувати знання, навички та особисті, соціальні і / або методологічні здатності», у роботі або навчанні для професійного та особистісного розвитку [5, с. 46].

Отже, компетентність – це не просто знання та навички. Вона передбачає здатність зустрітися з комплексом вимог, залучаючи та мобілізуючи

психосоціальні ресурси (включаючи навички та ставлення) в конкретному контексті [7].

Аналізуючи літературні джерела ми бачимо різноманіття підходів до визначення поняття «компетентність», спробу науковців максимально деталізувати його і наблизити до сфери професійної діяльності своєї галузі. На такій позиції, наполягає відомий дослідник компетентностей вищого рівня Дж. Ровен. Він визначає компетентність як специфічну здатність людини, що дає можливість ефективно виконувати професійні обов'язків у певній галузі. Тобто це володіння вузькопрофільними знаннями, предметними навичками, здатністю мислити, бути відповідальним.

Однак, провівши низьку досліджень науковець наголошує на необхідності, при формуванні компетентностей вищого рівня, приділи особливу увагу практичним навичкам, таким як: вміння планувати, впевненість у своїх силах, ініціативність, здатність навчатися за власним бажанням, здатність розумітися у побудові та функціонуванні соціальних структур [4, с.41].

Досліджуючи концепцію людських ресурсів створену на основі компетентностей (Д. Макклелландом 1973 р.), Р. Е. Боядзіс представляє своє бачення означеної проблеми. Він вважає, що компетентність подібна до емоційної самосвідомості – це самоаналіз і самопізнання. Він розробив власну концепцію як компетентність управляє продуктивністю. Теорія продуктивності є основою компетентності. Дослідник конкретизує, що продуктивність повністю залежить від людських можливостей (здатностей або таланту). Конструкція компетентності полягає у поєднанні альтернативних форм поведінки людей. Найвищим рівнем продуктивності (володіння компетентностями) вважає досвід, знання, володіння когнітивними компетентностями (пам'ять, дедуктивне мислення). Достатнім рівнем вважає: пізнавальні компетентності, такі як системне мислення та розпізнавання образів; компетентності емоційного інтелекту до яких належать самосвідомість і саморегулятивні компетентності (емоційна самосвідомість і емоційний самоконтроль; компетентності соціального інтелекту, включаючи соціальну

освіту та взаємовідносини, управлінські компетентності (співпереживання та спільна робота).

Р. Е. Боядзіс визначає компетентність основою характеристики людини, що дозволяє ефективно функціонувати в суспільстві:

- емоційна інтелектуальна компетентність – це здатність розпізнавати, розуміти і використовувати інформацію про себе, що покращує продуктивність;

- компетентність соціального інтелекту – це здатність розпізнавати, розуміти та використовувати інформацію про інших, що покращує продуктивність;

- компетентність пізнавального інтелекту – це здатність думати чи аналізувати інформацію або ситуації, які призводять до ефективної продуктивності [6].

Узагальнюючи здобутки Європейських вчених, що впровадили компетентнісний підхід у педагогічну освіту можна зробити висновок про існування системи професійних компетентностей педагогів. З врахуванням спільних тенденцій вони складаються з наступних груп: соціальні (пов'язанні з діяльністю педагога); мотиваційні (внутрішня мотивація, індивідуальні особливості та інтереси педагога); функціональні (знання, уміння, навички) [1].

Підтримуючи сучасні тенденції МОН України сприяло розробці стандартів вищої освіти у тому числі спеціальності 017 ФКС де подається перелік загальних компетентностей означених фахівців: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність планувати та управляти часом; здатність спілкуватися українською мовою (усно та письмово); навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність використовувати іноземну мову у професійній діяльності; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії; навички здійснення безпечної діяльності; прагнення до збереження навколишнього середовища, реалізації концепції сталого розвитку людства; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність діяти соціально відповідально та свідомо[3]. Звертаємо увагу, що половина із

зазначених компетентностей і є соціальними, тому саме цій категорії компетентностей ми надаємо пріоритетне значення у підготовці фахівця фізичного виховання та спорту.

Таким чином, соціальну компетентність розуміємо як необхідну складову фахової підготовки, як інтегровану якість особистості, що сприятиме професійному становленню і допоможе вирішувати низьку соціальних питань. Перспективу подальших розвідок вбачаємо в обґрунтуванні соціальної компетентності та шляхів її формування, як необхідної умови у професійній підготовці фахівця фізичного виховання та спорту.

Література:

1. Дубасенюк О.А. Компетентнісний підхід у професійній підготовці вчителя / О.А. Дубасенюк // Формування естетичної компетентності особистості засобами народознавства: зб. наук. праць молодих дослідників / [за заг. ред. О.С. Березюк, Л.О. Глазунової]. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – С. 10-16.

2. Закон України «Про вищу освіту» : від 01.07.2014 р., № 1556–VII // ВВР України. – 2014. – № 37–38. – Ст. 2004.

3. Проекти стандартів вищої освіти [Електронний ресурс] // Київ. МОН України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html>.

4. Ровен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация/ Равен Дж., [пер. с англ]. – М.: «Когито-Центр», 2002. – 396с.

5. Allulli G. From the Lisbon Strategy to Europe 2020 [Електронний ресурс] / Giorgio Allulli // Anno. – 2016. – р. 109.

6. Boyatzis R. E. Competencies in the 21st century / Richard E. Boyatzis // Journal of Management Development. – Vol. 27 No. 1 – 2008. – pp. 5-12.

7. OECD (2005) The definition and selection of key competencies. Executive Summary. Paris: OECD. – Режим доступу: www.oecd.org/pisa/35070367.pdf